

Keresztes Dóra népmese-illusztrációi

[...] „Vállamon aranyszőrű bárány. Sétálok a sötétkék égbolton...” (Keresztes Dóra rajzait nézegetve, holdfénynél...) Az idejét sem tudom annak, hogy mióta szeretem rajzait, metszeteit és illusztrációit a feszesen fogalmazó grafikusmesternek, Keresztes Dórának.

Munkáit nézegetve és fejtegetve az tűnt föl, hogy olyan egyértelműen rakja egymás mellé, elé, alá, fölé és mögé a jeleket, mintha egy égi dominót játszó két ember – egy férfi és egy nő – rakosgatná a képeket-lapocskákat. Egy ötvösmester és egy jelkép-kottaíró-fanfárhangonszóló rajongóköltő keveréke Dóra. Igazán, művészettörténetileg nem tudom hová ízesíteni őt. Lehetne persze kicsit erőszakoltan keresni előképeket és szellemi rokonságot, de nekem első asszociációm a nagyszentmiklósi aranylelet domborított formanyelvét beszélő, rajzoló ötvös – mint Ős. Mintha csak fémtűvel karcolná fel a jelképeket egy aranylemezre, végérvényesen.

Ha már egy hosszú szoknyás, szép arcú, barna hajú leány frissen vasalt okkersárga szárnyakkal ékesítve, ölében báránykát tartva ereszkedik alá, a csillagok között szlalomozván, a holdsarló és egy magányos örökzöld mamutfenyő közelében, egy repülő bodega gyertyafényes, íves dombhajlatán ácsingózva, majd hirtelen tovasuhanva a levegőég-bolt vékony karéján, elmondhatjuk bátran: ez a rajzi beszéd inkább való szobrászfüleknek-szemeknek, mint egyszerű, talán kevés fantáziájú pedagógusoknak, akik vélik érteni a látványt. De csak vélik...

Halak, kakasok, jércikék és kecskék, madarak, csillagok, szárnyas kereszték és égő gyertyatartók, üstökösök, glóriás pásztorkirályok és túlevelű ruhában pompázó-lépkedő fenyőfadámák. A jászolban szalmán Isten fia szendereg, ajkáról ezüstnyál csorog alá az állára. Mi azt látjuk, hogy gyertyával a kezében egy angyal lebeg, méternyire a föld felett, de függőlegesen; szép komoly méltósággal halad. Nincs szárnycsapás, csak suhanás.

Keresztes mester teremtményei: jelek, jelképek és pecsétek. Olyan tömör és tömény rajzok, amik nehezen mondhatók el szavakkal – bár a Szomorý Dezsőn nevelkedett szobrásznak készítése van rá.

Keresve még az ősoket... azt állítom, hogy a magyar szobrászat a kalandozó magyarok idejéből datálható. A tarsolylemez, a különböző csont- és fafaragások, fonások, szíjfonatok, a fegyverek berakásai, lószerszámok, ivókupák, hatalmi jelvények megalkotása volt az elsődleges dolguk, céljuk. Azt érvényesítették, amit mi, kései utódok feltétlenül elhihetünk, hogy szobrászatunk a kunbabák és tarsolylemezek, az öntött és domborítottan cizellált arany ivókupák készítésének idején adekvát volt a kor művésze-

tével, de darabjai mindenképpen remekművek voltak... Miért is fecsegek ezekről itt? Talán elragadtatásom az oka, mert rövidebben is tudnék fogalmazni. Így például: Keresztes Dóra érett, jó művész!

Az ő munkái bírják a nagytást. Ez azzal jár együtt, hogy művei magukban hordozzák a monumentalitás ígétetét.

Ő talán nem is tudja magáról, hogy neki nem az animációs film felé kellene elhajolnia, hanem a plasztikus világ, a szobrászat felé. Persze nyugodtan csinálhat filmet is, szobrot is, mert működik a tehetség! –, hisz akiket és amiket ábrázol, az paripa is és szélvész is, farkas is – és bárány is. Keresztes Dóra 1975 óta kiállító művész – eddig tizenhat egyéni kiállítást rendezett.

Felsorolhatatlan az a számtalan csoportos kiállítás is, amelyeken alkotóként részt vett. Animációs filmeket is készít, talán az erős, egyedi ízű figurái a készítői ezeknek a moziknak. Számtalan díj és elismerés tulajdonosa. De ami így a kedvcsináló bevezetőmből talán megérezhető, az az, hogy színes egyéniség. Ajánlom figyelmükbe az erősen jó művészt: Keresztes Dórát. [...]

Kő Pál

Kossuth-díjas szobrászművész
(Részlet a Kisgrafika 2002/4. számából)

Keresztes Dóra: **Magyar Népmese-illusztrációk**

